אינו יודעים על הלילות מסתמא כיון שדר בימים דר נמי בלילות אם לא שטוענן המערער שבודאי לא דר[א] ור"ח פירש דמר זוטרא קאי אפירכא דרב יימר דפריך נוגעין בעדותן הן וקאמר מר זוטרא אי טעין ואמר המחזיק לייתו תרי סהדי דדרו ביה שלש שנים ביום ובלילה והבו לי אגרא ונפקו ואזלו להו והנהו דדיירי ביה אחריני נינהו טענתו טענה ולא נוגעין בעדותן הן (ח) דלא דיירי בה השתא דמלי למימר להו הבו לי אגר ביתא אלא אינהו אמרו דיירנא ואינהו אמרו פרענו והפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעו אמרי לא דיירנא ביה וליכא למימר דדילמא מכחיש להו שהוא לא היה יודע כלל שהיו דרים באותו בית ובסמוך לא גרסינן מודה מר זוטרא אלא ומודה רבא דבעי' שלש שנין ביממא ובלילא אם הגך עדים (ט) רוכלים המחזירים בעיירות אע"ג דלא אמרו דדרו ביה שלש שנין ביממא ובלילא אלא אמרי בידינו היה זה הבית שלש שנים לרופות אע"ג דנים הם מחזירים בעיירות ולא היו (י) בזה הבית עדותן עדות[ב] ור"ת גרס דדיירנא ביה שלש שנין ופירש דאבי ורבא תרוייהו סבירא להו דאין צריך להביא עדים על הימים ועל הלילות ורבא לא אמר ביממא ובלילא אלא להוציא המקשה מסברתו ולא לפלוגי אאבי אתא וקאמר מר זוטרא אם אמר העידוני סתם שדרתי ג' שנים בחזקת ימים ולילות אע"פ שלא ראו ממש כל הימים והלילות אלא שבחזקת כן מחזקין אותו שכל שעה שהיו נכנסים פעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו טענתיה טענה והוה ליה למימר עדותן עדות אלא אגב דנקיט בריש'א דמילתיה אי טעין אומר נמי טענתיה טענה ומודה רבא וה"ה מר זוטרא ואבי ברוכלין המחזירין בעיירות אף על גב דלא טען טעינן ליה דאין צריכים להעיד שראו ממש שהרי הם מחזירין בעיירות ואין יכולין להעיד על הראיה אלא יעידו שבחזקתו היה זה הבית שלש שנים וילות: **ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דביממא עבדי ובלילא לא עבדי.**

פירוש ומועיל להם אם המחזיקו ג' שנים ואע"ג דלאו שלש לרופות אלא מפוזרות כיון דאורחייהו בהכי[ג] דהוי כאתרי דמודרי באגי ואם תאמר א"כ פשיטא דמודה רב הונא כדפריך לעיל גבי בגאי וי"ל לפי שבני אדם שאינם חנוונים דרים בהן בין ביום ובלילה[ד] ואותן ג' שנים לרופות יום ולילה וס"ד דחנוונים נמי יצטרכו כן[ה] קא משמע לן ומהאי טעמא אתי שפיר דבעינן להו שלש שנים שלימות דהיינו ו' שנים[ו] אע"ג דבשדות ובית הבדים לא בעינן אלא שלש שנים בין הכל (אלא) היינו משום דכמו שאר בני אדם הדרים שם שאין חנוונים בעו ג' שנים ביום ובלילה ה"נ חנוונים בעו ג' שנים שלימות דהיינו ו' שנים והא דלא אייתי להא לעיל גבי ומודה רב הונא אומר ר"ת משום דלא סלקא שמעתתא דבתי וכי האי גוונא איכא בסוף [הכונס] (ב"ק דף פא:) גבי ומודו חכמים לרבי יהודה: **דלא תחזקו אהדדי.** ואע"ג דתנן לקמן (דף מב.) השותפין אין להם חזקה זה על זה[ז] פרש"י דהכא הוזקקו לעשות כן לפי שלא היה להם עדי שותפות[ח] וקשיא לר"י דא"כ אותו שהחזיק שנה ראשונה יאמר שהוא שלו כיון שאין עדים שיש לחבירו חלק וגרסה לר"י דלא היו רוצים שיחזיק האחד שלש שנים שלא תשתכח השותפות: **אבל כתוב עיטרא קלא אית לה.** והא דאמר בהמפקיד (ב"מ לט. ופס ד"ה לא) גבי אין מורידין לנכסי קטן ל"ש עביד עיטרא ל"ש לא עביד אין מורידין גבי יתמי החמירו[ט] [וע"ע תוס' גיטין כח. ד"ה והיתום]: **בשכוני גוואי הואי.** והואי לי[י] אורח עלך וגרסה לי שהיה לו עדים שהיה בשכוני גוואי אבל לא היו יודעים באיזה דרך היה יוצא[י] דאי לא היה לו עדים כלל דהוה בשכוני גוואי היכי הוה קאמר רב נחמן זיל ברור אכילתך דאתו יש להם לעדי חזקה לידע שלא היה המערער באותו בית כל שלש שנים ואם יאמר המערער הייתי עמך שני ימים ואין לך שלש שנים שלימות והעדים אינן יודעים יפסיד[יא]: לאו

ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טען טענינן ליה אנן [ב]**ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דלימא עבידא לליליא לא עבידא רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית נפק ערער עילוה אתו לקמיה דרבא אמר להו מאי טעמא עבדיתו הכי כי היכי דלא תחזקו אהדדי** [ג]**כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה לעלמא נמי לא הוי חזקה ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא** [ד]**אבל כתוב עיטרא קלא אית ליה אמר רבא** [ה]**אכלה כולה חוץ מבית רובע קנה כולה חוץ מבית רובע אמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא אמרן אלא** (ו) **דבר זריעה היא אבל לאו בר זריעה היא קני לה אגב ארעא מתקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה צונמא במה יקנה** [ז]**אלא באוקומי בה חיותא ומשטחא בה פירי** [ח]**ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא אי נמי משטחא בה פירי** (ט)[ט]**ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתיה ואכלית שני חזקה א"ל אנא בשכוני גוואי הואי** (י) **אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה** [י]**זיל ברור אכילתך אמר ליה רבא** [יא]**הכי דינא המוציא מחבירו עליו הראיה ורמי דרבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב נחמן דההוא דא"ל**

הכי גרסינן **ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג כו'.** אע"ג דסבירא (ג) למר זוטרא דאי טעין טענתיה טענה אבל אנו לא נטעון בשבילו מודי הוא היכא דהוי מערער רוכל המחזר בעיירות למכור קישוטי נשים ואינו מוחזר לעירו כי אם לזמן ארוך דאע"ג דלא טעין לייתי מחזיק שהדי דדר בה לרופות יומם ולילה אנן טענינן ליה דדילמא משוס דלא קביע במתא המחזיק זה בביתו וכי הוה אתי במתא הוי נפיק האי מחזיק מן ביתא ולא ידע ליה זה המערער מעולם שהמחזיק זה בביתו ולכך שתק ולא מיחה הלכך יביא המחזיק עדים שלא יצא מן הבית כל שלש השנים אפילו לילה אחת. ול"ג ומודי רבא דהא לא אייתי רבא לעיל אי טענינן ליה או טעין איהו לנפשיה וכל מאי דתריץ רבא לעיל אליבא דרב הונא תריץ ואי גרסינן הכי הוה לן למיגרס ומודה רב הונא: **ומודה רב הונא.** אע"ג דבעי לרופות יום ולילה: **בחנוותא דמחוזא.** חנויות שמוכרין בהן לחם ויין דאי טעין אין חוששין לטענתו דאע"ג דלא דר בו בלילות חזקה מעלייתא היא שאין דירתן אלא ביום: **מר אישתמש לאשונה כו'.** עובדת זה שנה ושה שנה שאין אחד מהן יכול להחזיק בה ג' שנים לרופות להפסיד חבירו: **עיטרא.** שטר חלוקה ובעדים שתעבוד זה שנה ושה שנה. י"מ קלא אית ליה והיה לו למחות מיד ולא מיחה ולאלתר הוא חזקה דכמי שמכרה להם (ד) בפניו דמי שהרי הניחם להביא עדים ולכתוב עליו שטר חלוקה ושתק אי נמי כיון דאיכא תרתי שני חזקה ועיטרא איכא קלא וכחזקה גמורה דמי דהיה לו למחות ולא מיחה. ואין נראה לי כלל אלא משלש שנים ראשונות הוא חזקה כיון דאיכא עדים ושטר בין זה לזה כדאמרינן לקמן בפירקין (דף מא:) שלש לקוחות מלטרפות אמר רב וכולן בשטר אלמא אמר רב אע"ג דכל אחד אין מחזיק אלא שנה אחת מלטרפים שלש השנים לחזקה משום דמכח שטר קאתו ה"נ לא שנא והיינו טעמא דהוא חזקה שהיה לו למערער למחות בתוך שלש שנים ואינו יכול לומר בשביל שראיתי מחזיק בדילוג לא מחיתי שהייתי סבור לכך אתם עושים שאתם ירצים להחזיק שנים לרופות שהשטר מוכיח שלא בשביל כן עושים אלא שע"מ כן חלקו שכן יהו משתמשין. וכן עיקר: **חוץ מבית רובע.** באותו שדה שלא נעבד בו ולא מזרע: **דבר זריעה היא.** דאמר ליה אי דידך הואי אמאי לא זרעת והלכך לא מחיתי: **אלא מעתה.** הלוקח מחבירו צונמא (ה) במאי קני לה בחיזו אכילה של שלש שנים הואיל ואינה בת זריעה וכי אינו קונה אותה בהעמדת שם בהמותיו לרבוץ ולרעות או לשטיחת פירותיו: **הכא נמי כו'.** ולא קני לה אגב ארעא: **ואכלתיה שני חזקה.** ואבדתי שטרי ואתה לא מחית לי שאזדהר בשטרי: **אמר ליה.** מערער: **אנא בשכוני גוואי הואי.** בחדרים הפנימים היתה עיקר דירתי והייתי עובר דרך עליך ומשתמש עמך בבית החיצון שדרת בו ברשותי ולכך לא מחיתי: **אמר ליה.** למחזיק: **זיל ברור אכילתך.** הבא עדים שדרת בבית לבדך ג' שנים בלא אותו שבא עמך (ו) כדין כל חזקת ג' שנים שצריך להביא עדים שהחזיק בה חזקה גמורה: **המוציא מחבירו.** דהיינו מוכר שהרי לוקח מוחזק: **עליו.** (ז) למערער להביא ראיה שנשתמש עמו. וקסבירא ליה לרבא דכיון שראו עדים לזה המוחזק שנשתמש בו שלש שנים אין לנו לחוש שמא גם זה היה עמו הואיל ולא שמענו בלתי היום. והאי עובדא לא מתוקם אלא כשהיה לו עדות למערער דבית זה שלו היה אבל בלא עדות אפילו רב נחמן מודי דהמחזיק נאמן בלא ראיה שהפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר שלי הוא מעולם כי אמר נמי מינך זבינתה מהימן: כל

[א] ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טען טענינן ליה אנן ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דלימא עבידא לליליא לא עבידא רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית נפק ערער עילוה אתו לקמיה דרבא אמר להו מאי טעמא עבדיתו הכי כי היכי דלא תחזקו אהדדי כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה לעלמא נמי לא הוי חזקה ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא אבל כתוב עיטרא קלא אית ליה אמר רבא אכלה כולה חוץ מבית רובע קנה כולה חוץ מבית רובע אמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא אמרן אלא דבר זריעה היא אבל לאו בר זריעה היא קני לה אגב ארעא מתקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה צונמא במה יקנה אלא באוקומי בה חיותא ומשטחא בה פירי ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא אי נמי משטחא בה פירי ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתיה ואכלית שני חזקה א"ל אנא בשכוני גוואי הואי אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה זיל ברור אכילתך אמר ליה רבא הכי דינא המוציא מחבירו עליו הראיה ורמי דרבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב נחמן דההוא דא"ל

[ב] ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דלימא עבידא לליליא לא עבידא. אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיטרא קלא אית להו ולאלתר איבעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא חזקה: אמר רבא אכלה כולה קרקע שני חזקה חוץ מבית רובע בה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע: אלא מעתה הא צונמא דלאו בת זריעה היא ולא קני ליה אגב ארעא אי לא שטח בה פירי הכא נמי בהאי בית רובע אי לא יעביד בה מידי לא קני לה אגב ארעא: אנא בשכוני גואי. והחזקתי בה ולא שמשתה בה יותר ממני. אמר ליה ללוקח זיל ברור אכילתך כלומר הבא עדים שלא שימש עמך בבתי גואי ותחזיק בהו. ורב נחמן אוקמה השתא ביד מוכר ולהכי אמר ליה רבא דינא הכי ביד לוקח הוה לך לאוקמה ויהא המוכר המוציא מחבירו עליו הראיה דמוכר להוציא קאתי:

[ג] [לקמן דף קנט:]. ול"ל דיעל הכי,

הגהות הב"ח

(ח) גמ' דבת זריעה: (ט) שם אתו לקמיה דרב נחמן: (ג) רשב"ם ד"ה הכי גרסי' וכו' דסבירא ליה למר זוטרא וכו' ולא ידע זה כל"ל ותיבת ליה נמחק: (ד) ד"ה עיטרא וכו' להם בפנינו דמי וכו' ולכתוב עליה שטר: (ה) ד"ה אלא וכו' דומגא דרשין במאי קני: (ו) ד"ה זיל ברור וכו' שנא עמך בדין כדין: (ז) ד"ה עליו להביא ראיה כל"ל ותיבת למערער נמחק: (ח) תוס' ד"ה (בע"ל) אמר וכו' בעדותן הן דהא לא דיירי: (ט) בא"ד עדים הם רוכלים: (י) בא"ד ולא היו לנים בזה הבית: (כ) ד"ה בשכוני גוואי הואי דאי לאו

מוסרת הש"ס

(ח) גמ' דבת זריעה: (ט) שם אתו לקמיה דרב נחמן: (ג) רשב"ם ד"ה הכי גרסי' וכו' דסבירא ליה למר זוטרא וכו' ולא ידע זה כל"ל ותיבת ליה נמחק: (ד) ד"ה עיטרא וכו' להם בפנינו דמי וכו' ולכתוב עליה שטר: (ה) ד"ה אלא וכו' דומגא דרשין במאי קני: (ו) ד"ה זיל ברור וכו' שנא עמך בדין כדין: (ז) ד"ה עליו להביא ראיה כל"ל ותיבת למערער נמחק: (ח) תוס' ד"ה (בע"ל) אמר וכו' בעדותן הן דהא לא דיירי: (ט) בא"ד עדים הם רוכלים: (י) בא"ד ולא היו לנים בזה הבית: (כ) ד"ה בשכוני גוואי הואי דאי לאו

רבינו גרשום

מודי מר זוטרא ברוכלין. דאי האי מחזיק הוי רוכל המחזר בעיירות דלא מצי למידר בה ביממא ובלילה מפני שהולך בסחורתו ואמר הרוכל החזקתי ג' שנים בלא ערעור והאי לא ידע לטעון כנגדו כיון דקים (ליה) (לן) דרוכל אינו שוהה תדיר בביתו שמא איתרמי דזה בא וכיון שלא ראהו שהיה דר שם שתיק ליה להכי ילפינן ליה למערער למיטען דליתי האי רוכל סהדי דדר בה בין ביממא בין בלילא ואי לא לא הוי חזקה: ומודי רב הונא. דאמר לעיל ג' שנים רצופות דמשמע בין ביממא בין בלילה מודי דאי אחזיק חד בחנות דמיחזק בג' שנים ביממא אע"ג דלא דר בה בלילא הוה חזקה משום דלימא עבידי למיתב בהו ולא בלילה דמצי למימר המחזיק עבדי בה כדעבדי אינשי ביממא: כי היכי דלדידכו לא הויא חזקה. משום דלית חד מיניה דאחזיק רצופין לעלמא נמי לא הויא חזקה ומשלמיתו לה למערער. והני מילי דלא הוי חזקה היכא דלא כתבי שטרא שטר חלוקה שתעבוד לזה שנה ולזה שנה אבל כתבו שטר חלוקה אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיטרא קלא אית להו ולאלתר איבעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא חזקה: אמר רבא אכלה כולה קרקע שני חזקה חוץ מבית רובע בה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע: אלא מעתה הא צונמא דלאו בת זריעה היא ולא קני ליה אגב ארעא אי לא שטח בה פירי הכא נמי בהאי בית רובע אי לא יעביד בה מידי לא קני לה אגב ארעא: אנא בשכוני גואי. והחזקתי בה ולא שמשתה בה יותר ממני. אמר ליה ללוקח זיל ברור אכילתך כלומר הבא עדים שלא שימש עמך בבתי גואי ותחזיק בהו. ורב נחמן אוקמה השתא ביד מוכר ולהכי אמר ליה רבא דינא הכי ביד לוקח הוה לך לאוקמה ויהא המוכר המוציא מחבירו עליו הראיה דמוכר להוציא קאתי:

מוסף תוספות

א. אבל אי טעין אנא לא ידעתי אם דר בו כל הלילות אם לא, לפיכך יביא עדים דדר בו תלת שנין ביממא ובלילה וכו', טענתיה לאו טענה וכו', [ד]לא מצינו הפרש בדיני ממונות בין טעין ולא טעין, אלא בין טעין טענת בריא ובין מי שאינו טוען טענת בריא או שאינו טוען כלום. רמינו יומם. ב. ולא גרסינן אע"ג דלא טעין וכו'. לשב"ש. וע"ע בדינו יומם. ג. וכיון דלליליא לאו בר דירה הוא כמאן דליתנהו דמי ולא הויא הפסקה בין יממא ליממא כי היכי דלהוו מפוזרים אלא לעולם רצופים ניגנו. ר"י מיגש. ד. [ד]חנותא דמחוזא עבידא למידר בהו בין ביממא בין בלילא מצד עצמן אי הוה דאיר בהו אינש דעלמא. רשב"ש. ה. [אבל] התם כולהו אינש מובדי לה לארעא וארעא גופה לא עבידא למיזרעה שתא בתר שתא כי היכי דתעביד פירי טפי הילכך הא אכלה האי להאי ארעא כדאכלי ליה בעלים. שם. ו. [ד]אי לאו הכי מאי מודה רב הונא דהא הבא ליכא מפוזרות כלל דהא דר בהו כל ימי התלת שנין ברצוף ודומיא דמרחצאות ושובכות, והא לאו במפוזרות ורצופות שייך אלא במקוטעות, ומודה תנא דמתני' הו"ל למימר. שם. ז. בדבר שאין בו דין חלוקה ואע"ג דנחית לה לכולה. שם. ח. ודילמא טעין כולה שלי. שם. ועיין יד למה. ט. [ד]חיישינן דילמא משתכח קלא. ר"ן. י. שהיה להן פתח לדה"ר ופתח על החיצון. תוס' ל"ל. יא. שאם כן בכל חזקה שבעולם יטענו כך ויופסדו כל החזקות. שם.